

فهرست مطالب :

- ۱- موقعیت و مشخصات جغرافیایی استان ایلام
- ۲- جغرافیای طبیعی و اقلیم استان
- ۳- دما های حدی و جدول بارش و تعداد روزهای یخبندان ایستگاه های سینوپتیک استان ایلام
- ۴- آب و هوا ی استان ایلام

اداره کل هواشناسی استان ایلام

اداره کل هواشناسی استان ایلام

تلفن: ۳۳۳۳۱۹۶۰ هواگو: ۱۳۴ آدرس سایت اداره کل هواشناسی استان ایلام: www.ilammet.ir

موقعیت و مشخصات جغرافیایی استان ایلام

استان ایلام با ۲۰۱۳۳ کیلومتر مربع حدود ۱/۴ درصد مساحت کل کشور را تشکیل می دهد و از نظر وسعت شانزدهمین استان ایران به شمار می رود. این استان در غرب سلسله جبال زاگرس بین ۳۱ درجه و ۵۸ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۱۵ دقیقه عرض شمالی و ۴۵ درجه و ۲۴ دقیقه تا ۴۸ درجه و ۱۰ دقیقه طول شرقی در گوشه غربی کشور قرار گرفته است. استان ایلام از جنوب با خوزستان ، از شرق با استان لرستان ، از شمال با استان کرمانشاه و از سمت غرب با ۴۲۵ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق همجوار است. براساس آخرین تقسیمات کشوری در سال ۱۴۰۱، استان ایلام مشتمل بر ۱۲ شهرستان ، ۲۹ بخش ، ۲۷ شهر ، ۵۴ دهستان و یک فرمانداری ویژه بوده است. شهرستان های استان ایلام عبارتند از : آبدانان ، ایلام ، مهران ، ایوان ، سیروان ، دره شهر ، دهلران ، هلیلان ، چوار ، بدره ، ملکشاهی و چرداول. مرکز استان شهر ایلام است که به علت زیبایی های طبیعی فراوانی که دارد عروس زاگرس نام گرفته است.

جغرافیای طبیعی و اقلیم استان

ناهمواری های استان ایلام از چین خوردگی های موازی در جهت شمال غربی و جنوب شرقی بوجود آمده است . این کوه ها از رسوبات دوران اول تا چهارم زمین شناسی به یادگار مانده اند، ولی شکل گیری کلی آن ها عموماً به دوران دوم و سوم زمین شناسی مربوط است. این کوه ها چنان گسترده و فشرده اند که امکان شکل گیری دشت های میان کوهی در میان آن ها فراهم نشده است.

با توجه به نقشه ناهمواری های استان بخوبی معلوم می شود که شمال و شمال شرق استان از ارتفاعات و کوهستان های بلند تشکیل یافته و نیمه غربی و جنوب غرب آن از نواحی کم ارتفاع با شیبی به طرف غرب شکل گرفته است که دشت های وسیع گرمسیر منطقه مهران ، دهلران و دشت عباس را در بر می گیرد. ارتفاع این دشت ها از ۳۰۰ متر کمتر است. وجود این ناهمواری ها که در مجاور سرزمین های پست قرار گرفته اند اختلاف ارتفاع این دو نیمه را به حدود ۳۰۰۰ متر می رساند. با توجه به این خصوصیت طبیعی ، شکلی از زندگی اجتماعی پدید آمده است که امروزه به نظام عشایری و ایلی معروف است .

بطور کلی نواحی شمال و شمال شرق استان ایلام کوهستانی و نواحی جنوب غرب و غرب استان از اراضی پست و کم ارتفاع تشکیل یافته است. مهمترین ارتفاعات استان کبیرکوه و دینار کوه می باشند.

استان ایلام از نظر شرایط اقلیمی جزء مناطق گرمسیر کشور محسوب می شود، ولی بعلاوه وجود ارتفاعات، اختلاف درجه حرارت و بارندگی در بخش های شمالی، جنوبی و غربی آن زیاد است به طوری که میتوان از نظر اقلیمی، مناطق سه گانه سردسیری، گرمسیری و معتدل را در این استان به خوبی مشاهده نمود. این مناطق عبارتند از:

۱- مناطق کوهستانی شمال و شمال شرق که آب و هوای نسبتاً سرد و زمستان طولانی دارد. حداقل درجه حرارت در زمستان تا ۱۵ درجه زیر صفر می رسد و میزان بارندگی آن نیز به بیش از ۵۰۰ میلی متر در سال بالغ می گردد.

۲- مناطق جلگه ای غرب و جنوب غرب استان که آب و هوای گرمسیری دارند. حداکثر درجه حرارت این مناطق تا ۵۲ درجه بالای صفر می رسد. میزان بارندگی این مناطق حدود ۲۰۰ میلی متر در سال است.

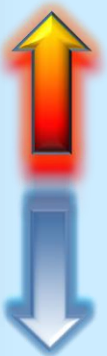
۳- مناطق میانی با آب و هوای معتدل که درجه حرارت این مناطق در زمستان تا ۱۵ درجه زیر صفر و حداکثر درجه حرارت آن در مناطق جنوبی و دره شهر در تابستان به بیش از ۴۵ درجه سانتی گراد می رسد.

اقلیم استان به علت تاثیر عوامل مختلفی از جمله عرض جغرافیائی، ارتفاعات، بیابان های عربستان، جلگه خوزستان، دشت های عراق و بادهای محلی از تنوع زیادی برخوردار است.

سیستم های جوی مختلفی استان را تحت تاثیر قرار می دهند که باعث بارش های فصول پائیز، زمستان، بهار و گاهاً در تابستان می شوند. توده هوای غربی از دریای مدیترانه و دریای سیاه باعث بارندگی های پائیزی و زمستانی در استان می شوند و جریانات سودانی و دریای سرخ و صحرای عربستان نیز در بارش های زمستانی و بهاری مؤثرند و در تابستان سبب گرم شدن هوا می شوند. دشت های وسیع در کشور عراق در تابستان باعث ایجاد سلول کم فشار حرارتی با دمای زیاد و رطوبت کم می شوند همچنین توده های شمالی را که از مناطق سیبری کشور ما راتحت نفوذ قرار می دهند باعث کاهش دما و یخبندان در مناطق شمالی استان می شوند.

برخی اطلاعات و آمار ثبت شده در ایستگاه های سینوپتیک استان ایلام در جدول زیر آورده شده است:

کمینه و بیشینه مطلق ایستگاه های استان

جدول متوسط بارش و تعداد روزهای یخبندان ایستگاه های استان

شهرستان	میانگین تعداد روزهای یخبندان	متوسط بارش تا پایان سال آبی ۱۴۰۰-۱۴۰۱
ایلام	۳۸	۵۷۷/۱
آبدانان	۳	۶۳۸/۳
مهران	۶	۲۱۹/۲
دهلران	۰	۲۸۲/۵
ایوان	۳۳	۶۶۸/۵
سرابله	۳۲	۴۴۳/۶
لومار	۱۶	۴۱۲/۹
دره شهر	۱۸	۴۵۵/۵

رژیم بارندگی استان به گونه ای است که حدود ۵۰٪ بارندگی در فصل زمستان ۲۰٪ در فصل بهار و ۲۹٪ در فصل پائیز و ۱٪ در فصل تابستان ریزش می کند.

بارندگی سالانه فراوان از یک سو و نقش استان به عنوان زهکش آب های سطحی سلسله جبال زاگرس از سوی دیگر، موجب پیدایش رودخانه های زیادی شده که مهمترین آنها: سیمره - میمه - دویرج - کنجانچم - گذارخوش - چنگوله - گاوی - کنگیر - تلخاب می باشند.

آب و هوای استان ایلام

اقلیم استان در تابستان ها تحت تاثیر پر فشار جنب حاره ای قرار دارد که شرایط حرارتی نسبتاً پایداری را بر آن حکم فرما می سازد و در زمستان توده های غربی و کم فشارهای سودانی بارش های رگباری و شدیدی را برای آن به همراه می آورند. به دلیل ماهیت دامنه ای استان که جزو کوهپایه های بیرونی زاگرس است، در صورت جذب رطوبت توده های ورودی از سمت غرب و جنوب غرب، نقش مهمی دارند. از طرف دیگر دامنه ها در تابستان تحت تاثیر صافی هوا و ساعات آفتابی زیاد با دریافت عمودی پرتوهای خورشیدی و صاف بودن هوا در تابستان، شرایط گرم و خشکی را پدید می آورد. در نقشه پهنه بندی اقلیمی ایران - مسکن و محیط های مسکونی، ایلام در گروه ۲ اقلیمی و در زیر گروه نسبتاً سرد- معتدل واقع شده که از ویژگیهای اقلیمی نسبتاً سرد بودن هوا در زمستان و معتدل بودن آن در تابستان است. بنا به

تعریف در شرایط نسبتاً سرد علی‌رغم آنکه در شب‌های فصل زمستان برای گرم نگه داشتن فضاهای داخلی استفاده از وسایل گرم‌کننده ضروری است. اما در روزهای فصل زمستان و حتی در روزهای سردترین ماه سال، امکان گرمایش خورشیدی وجود دارد. شرایط معتدل تابستانی این اقلیم، امکان آن را فراهم می‌سازد که با استفاده از عملکرد حرارتی مصالح ساختمانی سنگین، فضاهای داخلی را در این فصل به طور طبیعی در حد آسایش خنک نگه داشت.

بارندگی

پس از سواحل شمالی، مناطق مرتفع شمال غربی و غرب، از مناطق پر باران کشور محسوب می‌شوند. مقایسه تغییرات سالانه بارندگی در ایلام نشان می‌دهد که هرچند مقدار سالانه بارندگی در طی سالهای متفاوت متغیر است، اما بطور کلی در طی تمام سالهای این دوره آمارگیری مقدار سالانه بارندگی قابل توجه بوده است. علاوه بر تغییرات سالانه، میزان بارندگی در طی فصلهای مختلف نیز متفاوت است. عمده‌ترین مقدار سالانه بارندگی در ایلام در فصلهای زمستان و بهار صورت می‌گیرد و در طی این دو فصل ماههای ژانویه الی مارس (۱۰ دی الی ۱۰ فروردین) پر باران ترین ماههای سال بشمار می‌روند. در فصل‌های پاییز و تابستان مقدار بارندگی به ترتیب به حداقل خود می‌رسد. در این میان ماه‌های ژوئن الی سپتامبر (۱۰ خرداد الی ۱۰ شهریور) تقریباً بدون بارندگی انجام شده در طی یک روز نیز بسیار زیاد است.

تابش آفتاب

موقعیت خورشید در آسمان و انرژی حاصل از تابش آفتاب در هر محل، به عرض جغرافیایی آن محل بستگی دارد. هر چه عرض جغرافیایی کمتر باشد ارتفاع موقعیت خورشید با زاویه تابش آفتاب بیشتر و در نتیجه شدت تابش آفتاب بیشتر است. در ایلام با عرض جغرافیایی ۳۳ درجه و ۳۸ دقیقه بر اساس اطلاعات ثبت شده در دیاگرام موقعیت خورشید در عرض جغرافیایی ۳۳ درجه شمالی که اختلافی کمتر از یک درجه با ایلام دارد زاویه تابش آفتاب در ظهر اول دی ماه که خورشید در پایین ترین موقعیت سالانه خود قرار دارد، ۳۲ درجه و در ظهر روز اول تیر ماه که خورشید بالاترین سالانه خود را دارد، ۸۰ درجه است. این زوایا، باعث می‌شوند که یک ساختمان رو به جنوب، در زمانهای یاد شده به ترتیب سایه‌هایی با عمق $1/6$ و $0/18$ برابر خود ایجاد نمایند. میزان انرژی خورشیدی تابیده شده بر سطوح مختلف، به وضعیت آن سطوح نسبت به اشعه خورشیدی و به زمان تابش آفتاب بستگی دارد. بررسی میزان انرژی خورشیدی تابیده شده بر سطوح قائم واقع در جهات مختلف نشان می‌دهد که این سطوح از نظر الگوی دریافت انرژی خورشیدی در طول سال کاملاً متفاوتند. در سردترین ماه سال (ژانویه) ۱۰ دی - ۱۰ بهمن، بیشترین انرژی خورشیدی بر سطوح قائم رو به جنوب در گرمترین ماه سال (ژوئیه) ۱۰ تیر - ۱۰ مرداد بیشترین انرژی خورشیدی تابیده شده بر سطوح قائم رو به شرق یا غرب می‌تابد.

منابع آب

استان ایلام یکی از کم‌آب‌ترین استان‌های کشور است. به رغم بارش زیاد در استان کمبود سد و بند که بتواند آب‌های سطحی را مهار سازد، عامل مهمی در از دست رفتن بخش اعظمی از سیلاب‌های شیرین منطقه به شمار می‌آید. به سبب ماهیت اتفاقی و رگباری بودن بارش‌ها و همچنین کمبود بارش‌های برفی به دلیل مرتفع نبودن استان، ذخیره بارش‌ها از طریق نفوذ تدریجی اندک است. همچنین تابستان‌های گرم و شدت تبخیر، از دیگر مسائلی است که در کمبود آب‌های سطحی منطقه مؤثر است. سازند‌های نامناسب زمین‌شناسی و محدودیت دشت‌ها از جمله مسائل مهم تأثیرگذار بر سفره‌های آب زیر زمینی استان به شمار می‌آید.